

PLATFORMA ŻYWNOSCIOWA

Materiał informacyjno-edukacyjny

Projekt pt. „Platforma Żywnościowa”, akronim SELLFOOD,
finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu „Społeczny i gospodarczy rozwój
Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRATEG, na podstawie umowy nr
Gospostrateg 1/385521/2/NCBR/2018

Warszawa, 2020

Koncepcja utworzenia Platformy Żywnościowej jest odpowiedzią na sytuację panującą na rynku rolnym, a także postulaty zgłaszane przez przedstawicieli branży rolno-spożywczej.

Uruchomienie zorganizowanej elektronicznej platformy obrotu, umożliwi koncentrację podaży krajowych towarów rolno-spożywczych poprzez tworzenie dużych, jednorodnych partii. Dzięki takiemu rozwiązaniu, w oparciu o wystandaryzowane produkty i określone warunki transakcji, ograniczone zostanie ryzyko handlowe.

Podstawowym założeniem Platformy Żywnościowej jest zwiększenie konkurencyjności polskich podmiotów sektora rolno-spożywczego, zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych.

Sprzedawać za pośrednictwem Platformy będą mogli zarówno mali rolnicy prowadzący rodzinne gospodarstwa, jak i wielcy producenci oferujący duże partie pszenicy. Platforma Żywnościowa ułatwi też dostęp do surowca o ustalonej, najwyższej jakości, wszystkim potencjalnie kupującym, zarówno małym jak i wielkim przetwórcom czy eksporterom. Przewidujemy, że na początku Platforma będzie uzupełnieniem tradycyjnych kanałów dystrybucji.

Platforma Żywnościowa jest to projekt, który powstał z inicjatywy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, realizowany przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w konsorcjum z Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego i Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB. Partnerem, głównym wykonawcą i operatorem Platformy Żywnościowej jest konsorcjum Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A. i Towarową Giełdą Energii S.A. pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego. Projekt jest finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu "Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" GOSPOSTRATEG zgodnie z umową GOSPOSTRATEG.

Projekt składa się z dwóch faz: badawczej i przygotowania wyników badań naukowych do zastosowania w praktyce.

W ramach fazy badawczej dokonano analizy rynku rolno-spożywczego, określając jego potencjał i możliwość jego dodatkowego zagospodarowania w obrocie giełdowym. Na podstawie badań i analiz zarekomendowano **pszenicę** jako produkt do obrotu w fazie pilotażu.

Przeprowadzone analizy wskazały także inne grupy towarów, które dają się wystandaryzować, są trwałe i mogą być przechowywane przez dłuższy czas, oraz mają na tyle duże wolumeny produkcji, że jest możliwe i uzasadnione wprowadzenie ich do obrotu na giełdzie. Grupy rekomendowanych towarów, jakie można by w przyszłości wprowadzić do obrotu giełdowego, to oprócz pszenicy także: koncentrat soku jabłkowego, cukier, odtłuszczone mleko w proszku oraz półtusze wieprzowe. Nie jest to jednak lista zamknięta.

Faza przygotowania wyników badań naukowych do zastosowania w praktyce obejmuje przygotowanie od strony technicznej, regulacyjnej i dokumentacyjnej infrastruktury do prowadzenia obrotu wybranymi produktami rolnymi i spożywczymi na giełdzie. Zakończeniem tej fazy jest przeprowadzenie pilotażu obrotu w formule rynku kasowego, z rzeczywistymi transakcjami na wybranym produkcie – pszenicy. Formuła rynku kasowego (inaczej SPOT) obejmuje wszystkie aspekty zawierania transakcji od oferty, poprzez rozliczenie, fizyczny odbiór towaru i przelew płatności. Wszystkie te działania

odbywają się niemalże natychmiast i są gwarantowane przez Giełdę.

Pilotaż - uruchomienie regularnych sesji obrotu pszenicą, jest przewidziany od marca do sierpnia 2020 roku. W tym czasie prowadzony będzie przez operatora rynku bezpłatnie. Wykonawca, czyli Giełda, nie będzie pobierać żadnych opłat od uczestników transakcji. **Opłaty będą natomiast pobierane przez magazyny za przyjęcie/ przechowywanie i wydanie towaru, oraz przez biura maklerskie.**

Platforma Żywnościowa będzie giełdą działającą, według przejrzystych i zapewniających bezpieczeństwo obrotu zasad, podlegającą nadzorowi **Komisji Nadzoru Finansowego** w ramach której transakcje będą zawierane zgodnie z obowiązującym regulaminem obrotu i rozliczeń.

Struktura i uczestnicy rynku

Podstawą funkcjonowania Rynku Towarów Rolno-Spożywczych są:

- **Giełda** (tj. Towarowa Giełda Energii S.A./TGE), która organizuje obrót i prowadzi na RTRS notowania dla dopuszczonych do obrotu towarów;
- **Giełdowa Izba Rozrachunkowa/ Izba** (tj. Giełdowa Izba Rozrachunkowa prowadzona przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A./ IRGIT), która organizuje i zarządza systemem zabezpieczeń transakcji oraz prowadzi rozliczenia i rozrachunek finansowy transakcji zawartych na Giełdzie;
- **Magazyny Autoryzowane**, które po dopuszczeniu przez Giełdę do uczestnictwa w Systemie Magazynów Autoryzowanych (SMA) odpowiadają za weryfikację i zachowanie jakości towaru wprowadzanego do obrotu na Giełdzie, oraz realizują rozrachunek w towarze zawartych na Giełdzie transakcji, umożliwiając fizyczny przepływ towaru od sprzedającego do kupującego.

Ponadto działania RTRS będą wspierane przez następujące podmioty:

- **Domy maklerskie/ brokerzy**, które jako profesjonalni uczestnicy rynku pełnią rolę pośredników umożliwiających zawieranie i rozliczanie transakcji giełdowych kontrahentom, czyli sprzedającym i kupującym fizyczne towary na Giełdzie, nieposiadającym statusu Członka Giełdy;
- **Laboratoria odwoławcze**, których rolą jest prowadzenie badań odwoławczych na zlecenie uczestników obrotu, w celu rozstrzygnięcia czy określona partia towaru będąca przedmiotem transakcji giełdowej spełnia wymagania jakościowe określone przez Giełdę;
- **Jednostka kontrolno-autoryzacyjna**, która na zlecenie Giełdy weryfikuje spełnienie wymagań techniczno-organizacyjnych przez podmioty ubiegające się o włączenie do Systemu Magazynów Autoryzowanych lub już w tym Systemie działające.

Dostęp do RTRS

Transakcje na RTRS mogą zawierać wszystkie podmioty, zarówno osoby fizyczne jak i prawne, które zostały dopuszczone do działania na rynku giełdowym, przy czym możliwe są dwa rodzaje dostępu: bezpośredni oraz pośredni.

- **Dostęp bezpośredni** zarezerwowany jest dla tzw. Członków Giełdy i oznacza możliwość

składania zleceń i zawierania transakcji bezpośrednio na Giełdzie za pomocą systemu transakcyjnego Giełdy (systemu notującego) oraz rozliczania transakcji bezpośrednio z Izbą. W praktyce są to Domy Maklerskie i Brokerzy.

- **Dostęp pośredni** jest rekomendowaną opcją działania na RTRS dla wszystkich pozostałych uczestników rynku i polega na składaniu zleceń, zawieraniu i rozliczaniu transakcji za pośrednictwem Członka Giełdy (np. domu maklerskiego).

Systemy obrotu na RTRS

Obrót na RTRS jest prowadzony w dwóch równoległe funkcjonujących systemach:

- **w systemie kursu jednolitego**, który polega na prowadzeniu przez Giełdę regularnych notowań wystandaryzowanych kontraktów, których przedmiotem jest towar przechowywany przez uczestników rynku w Magazynach Autoryzowanych świadczących usługi przechowywania;
- **w systemie aukcyjnym**, który polega na organizacji i prowadzeniu przez Giełdę doraźnych aukcji sprzedaży towaru bezpośrednio od jego właściciela dysponującego własnym Magazynem Autoryzowanym nieświadczącym usług przechowywania.

Przedmiot obrotu na RTRS

Przedmiotem obrotu na RTRS są oznaczone co do gatunku towary, które zostały dopuszczone do obrotu decyzją Zarządu Giełdy. W czasie pilotażu przedmiotem obrotu będzie pszenica. Warunkiem wprowadzenia do handlu na giełdzie konkretnej partii danego towaru jest jej złożenie w Magazynie Autoryzowanym oraz zaewidencjonowanie w systemie e-RTRS przez ten Magazyn. Przed przyjęciem i zaewidencjonowaniem danej partii towaru, Magazyn Autoryzowany musi potwierdzić jej zgodność z wymogami jakościowymi określonymi przez Giełdę.

W ramach danej klasy jakościowej mogą być oferowane partie towaru o różniących się nieznacznie parametrach jakościowych, **pod warunkiem, że nie przekraczają one wartości granicznych określonych dla danej klasy**. Notowane na Giełdzie ceny odnoszą się zawsze do danej klasy towaru/standardu, a nie konkretnej partii. Dodatkowo, w Magazynie Autoryzowanym świadczącym usługi przechowywania, partie towaru pochodzące od różnych oferentów i o różniących się parametrach, jednakże spełniające wymagania minimalne, podlegają mieszanemu w ramach danej klasy, co oznacza, że nie ma możliwości późniejszego wyodrębnienia konkretnej partii towaru. Nie ma możliwości, aby każda partia towaru składowana była oddzielnie.

Weryfikacja jakości towaru

Przed zaewidencjonowaniem towaru w systemie e-RTRS Magazyn Autoryzowany dokonuje oceny parametrów jakościowych i określa na tej podstawie klasę towaru. Zaewidencjonowanie danej partii towaru w e-RTRS traktowane jest jako potwierdzenie jakości i ilości towaru. Badanie jakości towaru może zostać ponownie przeprowadzone przed jego odbiorem z Magazynu Autoryzowanego na żądanie właściciela.

W przypadku powstania sporu co do jakości towaru pomiędzy właścicielem a Magazynem Autoryzowanym, czy to w momencie wprowadzania towaru do Magazynu czy jego odbioru,

strony mogą skierować próbki towaru do badania w Laboratorium Odwoławczym. Wynik takiego badania jest rozstrzygający i nieodwoławny, zaś koszt samego badania jak i inne koszty powstałe w związku z jego przeprowadzeniem (np. koszty przestoju środków transportu bądź dłuższego przechowywania w Magazynie) zobowiązana jest pokryć strona, dla której wynik badania okazał się niekorzystny.

e-RTRS

e-RTRS to system pomocniczy Giełdy, którego podstawową rolą jest prowadzenie ewidencji towarów znajdujących się w obrocie giełdowym oraz uczestników obrotu (kontrahentów). System zawiera informacje o stanach towarów przechowywanych przez uczestników obrotu w Magazynach Autoryzowanych w podziale na właściciela, rodzaj towaru, jego klasę oraz miejsce składowania. Każda nowa partia towaru, którą właściciel chciałby wprowadzić do obrotu giełdowego, musi zostać zaewidencjonowana w e-RTRS. W systemie odzwierciedlane są również wszystkie zmiany właścicieli towarów, wynikające z zawartych transakcji giełdowych oraz wydania towaru z Magazynów Autoryzowanych.

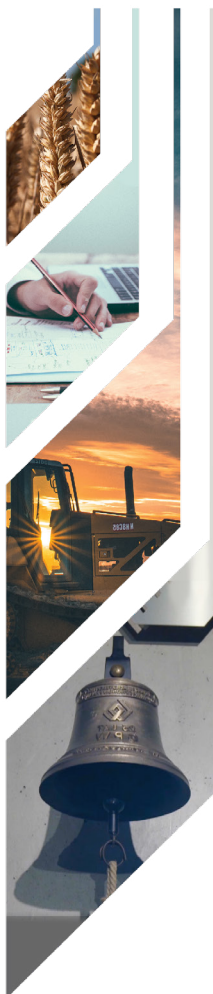
e-RTRS nie jest system do składania zleceń i zawierania transakcji.

Regulacje

Regulacje dotyczące Rynku Towarów Rolno-Spożywczych publikowane są na stronach Giełdy i Izby Rozliczeniowej (odpowiednio www.tge.pl oraz www.irgit.pl) i obejmują wszelkie regulaminy szczegółowo określające zasady prowadzenia obrotu a także warunki udziału, sposoby oferowania, przechowywania i wydawania towaru oraz rozliczenia i zabezpieczenia transakcji.

Atuty korzystania z Giełdy

- Tworzenie dużych, jednolitych partii towarów;
- Standaryzacja warunków transakcji, nad prawidłowością której czuwa prowadzący Platformę czyli Giełda Papierów Wartościowych;
- Zapewnienie transparentnych mechanizmów obrotu i finalizowania transakcji;
- Przejrzysty, rynkowy system wyznaczania ceny towaru
- Bezpieczeństwo obrotu;
- Eliminacja lub wyraźne ograniczenie różnego rodzaju zagrożeń związanych z nieterminowym dostarczeniem towaru, obniżeniem jego jakości czy opóźnieniami w zapłacie;
- Zapewnienie producentom dostępu do większej liczby potencjalnych odbiorców towarów i odwrotnie. Zapewnienie odbiorcom dostępu do większej liczby potencjalnych dostawców;
- W dalszej fazie, po wprowadzeniu rynku terminowego, możliwość efektywnego zarządzania ryzykiem cenowym.

PLATFORMA ŻYWNOŚCIOWA

platforma.zywnosciowa@kowr.gov.pl

+48 22 37 67 130

Partnerzy projektu

Giełda Papierów Wartościowych
w Warszawie S.A.

ul. Książęca 4
00-498 Warszawa
tel. (48) 22 628 32 32
fax. (48) 22 628 17 54
e mail: gpw@gpw.pl
www.gpw.pl

Towarowa Giełda Energii S.A.

ul. Książęca 4
00-498 Warszawa
tel. (48) 22 341 99 12
fax. (48) 22 341 99 10
e mail: tge@tge.pl
www.tge.pl

Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A.

ul. Książęca 4
00-498 Warszawa
tel. (48) 22 341 99 01
fax. (48) 22 341 99 83
e mail: irgit@irgit.pl
www.irgit.pl